

Natuurplatform Zwolle (NPZ)

secretariaat;p/a Milieuraad Zwolle, Campherbeeklaan 82 A 8024 BZ Zwolle tel: 038-3377342 e: info@milieuraadzwolle.nl , www.milieuraadzwolle.nl

Aan: College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zwolle.

Ter attentie van:

Cor Blanken

Afdeling Leefomgeving en mobiliteit

Postbus 10007

8000 GA Zwolle.

Ingestuurd via e-mail: Omgevingsvisie@zwolle.nl

Zwolle, 9 september 2019

Betreft: Zienswijze Notitie Reikwijdte en Detail MER omgevingsvisie

Vooraf

Het NatuurPlatform (NPZ)/ de Milieuraad heeft d.d. 27 februari 2019 een Groene inbreng geleverd voor de Zwolse Omgevingsvisie¹.

Die inbreng heeft geleid tot vervolggesprekken op 25 maart en 30 april jl. Zinnvolle gesprekken, waarin een analyse van de gemeente op onze inbreng gemaakt is en van onze kant aanscherpingen voorgesteld zijn.

We hebben verondersteld dat we niet alleen achteraf maar ook vooraf betrokken worden bij de verdere invulling van de omgevingsvisie van Zwolle. Is dat een juiste veronderstelling?

Deze vraag dringt zich op omdat gedateerd 11 juli 2019 ons per mail bericht werd dat de Notitie Reikwijdte en detail MER-omgevingsvisie ter inzage ligt en dat er tot 11 sept. gelegenheid bestaat een zienswijze in te dienen. Dat suggereert dat omgevingsvisie dl 2 een eind gevorderd is.

Naar ons oordeel zijn MER onderzoeken van groot belang. Goed en betrouwbaar onderzoek vooraf van de milieueffecten van voorgenomen beleid voorkomt stagnatie en ongenoegen achteraf en zorgt voor de afweging van belangen aan de voorkant van de planontwikkeling. De notitie reikwijdte MER geeft ons nog onvoldoende handvaten om erop te kunnen vertrouwen dat de door ons benoemde waarden, belangen en gewenste beleidsontwikkelingen ook daadwerkelijk geborgd worden en als mede uitgangspunten bij de komende ontwikkeling gehanteerd gaan worden. Het lijkt alsof kool en geit gespaard worden. Ook de bijlage stelt ons wat dat betreft niet gerust.

Bijvoorbeeld de bestaande Zwolse natuurwaarden behouden en versterken is goed om te benoemen, maar lijkt net als in omgevingsvisie 1 te conflicteren met diverse andere intenties. In onze inbreng hebben we, zoals van een Natuurplatform verwacht mag worden, natuurbelang ook los als basis in de piramide/uitgangspunt benoemd.

Goed en betrouwbaar onderzoek valt en staat met de opdrachtverlening, met de vraagstelling. Dat daarover inspraak en overleg met de meest voor de hand liggende partners in de stad, waar de NPZ/Milieuraad zich toerekent, plaatsvindt, ligt voor de hand.

Dat overleg vooraf heeft niet plaatsgevonden, maar kan ook in een zienswijze verwoord worden.

Maar daar is tijd en intern overleg voor nodig.

Om die reden betreuren wij het dat de ter visie legging van de Reikwijdte MER-omgevingsvisie, op ongeveer de 1^e dag van de school zomervakantie, voor ons onaangekondigd, plaats vond. De twee weken verlenging helpt daar niet echt bij.

Inleiding

Het klimaatakkoord van Parijs, de klimaatplannen van de Nederlandse regering, de deelplannen van de gemeente Zwolle met betrekking tot klimaat, energie, water, groen, wonen etc., de Stikstofuitspraak van de Raad van State (PAS), de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) zullen een herkenbare rol moeten spelen in de Zwolse omgevingsvisie.

In de onlangs verschenen Concept Nationale Omgevingsvisie ligt het accent sterk op duurzaamheid en leefkwaliteit. Kwaliteit en niet kwantiteit staat duidelijk voorop. Dat is nieuw!

NPZ/Milieuraad is daar verheugd over.

Het betekent dat maatschappelijk en politiek duidelijke keuzes gemaakt moeten worden, niet alles tegelijkertijd zal meer kunnen. De regering heeft n.a.v. de gerechtelijke PAS uitspraken, waarbij bouwprojecten stil gelegd worden, aangegeven in het najaar met aangepaste voorstellen te komen hoe met deze veranderde omstandigheden omgegaan moet worden.

Op hetzelfde moment dat de Reikwijdte Omgevingsvisie MER ter inzage gelegd werd, verscheen ook de ontwikkelstrategie wonen 2019-2024 van het College van Ben W.

In deze visie wordt, evenals in het eerste deel van de Omgevingsvisie, uitgegaan van een versnelde groei van het inwonertal van Zwolle, waarbij een overloopfunctie van de Randstad expliciet genoemd wordt, met als gevolg komende jaren de bouw van 1000 woningen per jaar in vooral binnenstedelijk gebied.

In het licht van de actuele discussies door gerechtelijke uitspraken en door veranderend inzicht in de doorwerking van de klimaatveranderingen, zou het voor de hand liggen als ook Zwolle zich opnieuw bezint op de vraag, welke stad willen we zijn? Waarbij de kwaliteitsvraag eerst gesteld en beantwoord zou moeten worden en pas daarna de kwantiteit berekend wordt, in plaats van omgekeerd.

Co Verdaas stelt in zijn oratie² als hoogleraar in het vakgebied Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft, dat aan het maken van duidelijke keuzes niet meer te ontkomen valt, waarbij de meest wezenlijke vragen zijn:

“Hoe gaan we de verdichtingsopgave financieren?

Welke opgaven en functies willen we nog meer in onze steden realiseren (denk aan hittestress, waterbuffers, werk, voorzieningen en opwek, distributie en opslag van duurzame energie)?

Wat is de impact van technologische ontwikkelingen (drones die pakketjes bezorgen, het op afstand bedienen van je huis, digitale zorgservices, online teamwerk)?

Welke locaties, prijsklassen en dichtheden maken we beschikbaar om tot 2025 nog een paar honderdduizend woningen te bouwen?

Welke locaties zijn het beste vanuit het oogpunt van bereikbaarheid?

Welke locaties vanuit een lang termijn-klimaatadaptatiestrategie?

Welke ruimtelijke consequenties zitten er aan de CO₂-neutrale samenleving?

Stemmen we bijvoorbeeld de woningbouwprogrammering af op de kansen voor geothermie en warmtenetten?

Welke ontwikkelstrategieën dragen bij aan biodiversiteit?”³

2

Gebiedsontwikkeling, De paradox van het paradijs, inaugurele rede 3 juli 2019

3

Blz 27 oratie

Co Verdaas schaart zich daarmee in een steeds groter koor van wetenschappers, professionals en burgers die aandringen op het maken van duidelijke keuzes en de onmogelijkheid om alle ballen (bv vliegtuigen) tegelijkertijd in de lucht te houden

NPZ/Milieuraad dringt er bij het College van B en W dan ook op aan dat de Gemeente Zwolle met de concretisering van onderzoeksopdracht voor de MER Omgevingsvisie wacht totdat iets meer duidelijkheid bestaat over wat de antwoorden op de door velen gestelde bovenstaande vragen voor de Zwolse situatie betekenen.

Nu iets meer tijd nemen voorkomt stagnatie op een later moment, hoe vervelend vertraging ook kan zijn. Maar nogmaals, duidelijkheid vooraf versnelt de procedures daarna.

Het PAS besluit zou in ieder geval al direct concrete gevolgen kunnen hebben voor de planontwikkeling van buitendijkse bebouwing langs Het Zwarte Water, waar wij al in een eerder stadium onze zorgen over hebben uitgesproken. De uiterwaarden van Zwarte Water en Vecht behoren tot het Natura 2000 gebied en vallen daardoor direct onder het PAS besluit. Maar niet alleen daarom, ruimte voor de rivier en opvang van het water zal meer en meer moeten gaan plaatsvinden door enerzijds toenemende droogte en anderzijds hevige wateroverlast.

Reactie op de inhoud van de notitie

Algemeen: NPZ/Milieuraad heeft waardering voor de voorliggende notitie Reikwijdte en Detailniveau in het kader van de milieueffectrapportage van de anteaagroup. Helder geschreven, goede analyse en interessant begin van een beoordelingskader.

Inleiding pg3: Goed om te lezen dat onder het begrip milieu ook gezondheid, duurzaamheid, mobiliteit en bereikbaarheid wordt onderzocht en dat het meer en meer gaat om de (fysieke) leefomgeving en de gezondheid van mensen. Uit onderzoek blijkt ook keer op keer dat de fysieke leefomgeving van groot belang is voor het welzijn van mens en dier, waarbij natuur een belangrijke rol speelt, maar ook een eigen zelfstandige waarde heeft. Dat houdt, wat ons betreft, in dat het stikstofbesluit om een bredere uitwerking vraagt dan alleen voor de Natura 200 gebieden.

2.2.2. In Omgevingsvisie deel 1 is beschreven hoe tegen de gewenste toekomst van Zwolle wordt aangekeken, waarbij de Milieuraad zich ernstig afvraagt of Topambitie 3: Zwolle versterkt haar stedelijkheid .... In het licht van de recente ontwikkelingen en de door het College voorgestelde versnelling van de groei, niet opnieuw bezien zou moeten worden (zie ook de inleiding). Daarbij moet de vraag serieus gesteld worden of de kwantitatieve benadering die in deze ambitie opgesloten zit niet in conflict komt met de andere 4 ambities.

Andere vraag, In het structuurplan 2020 is uitdrukkelijk sprake van een tweesporenbeleid, tussen stad en regio en tussen in- en uitbreiden. De relatie met de regio zien we hier minder duidelijk terugkomen, is dat juist?

2.2.3. Zoals uit de inleiding van onze zienswijze blijkt, zou NPZ/Milieuraad willen voorstellen om de omgevingsvisie deel 2 niet alleen over de *waar en hoe vraag* te laten gaan, maar ook de *wat vraag* te heroverwegen in het licht van de veranderde omstandigheden en de onbeantwoorde vragen op die veranderingen.

2.3.2. Het is niet ondenkbaar dat er dan nieuwe richtinggevend principes uitkomen, die van belang zijn voor de MER-studie. Vraagstukken rond mobiliteit en bereikbaarheid, maar ook doorwerking van klimaatadaptie en energiestrategie spelen daarbij een belangrijke rol.

3.1.2. Deze mer gaat over de omgevingsvisie. Daarnaast is er een verplichte mer voor

---

ontwikkelingsprojecten bij locaties met meer dan 2000 woningen, maar NPZ/Milieuraad wil beklemtonen dat het zeer wenselijk is om in nader te omschrijven situaties ook tot het vrijwillig aangaan van een mer te komen.

Het is bovendien van belang om vooraf duidelijkheid te hebben over de vraag wat de gemeente beschouwd als een locatie.

Het komt NPZ/Milieuraad voor dat het centrumgebied, waar in de ontwikkelingsstrategie wonen sprake van is en waar meer dan 2000 woningen geprognosticeerd staan, niet op te knippen in kleinere gebiedjes maar als een geheel te beschouwen, waardoor een mer verplichting ontstaat. Het is ongetwijfeld mogelijk om middels slimme definities daaraan te ontkomen, maar als de gemeente echt al haar ambities wil realiseren, zou ze er ook zelf voor moeten kiezen om de mer op het stadscentrumgebied in haar geheel te laten uitvoeren.

3.2.1 groeivisie. Een gewenste groeiverwachting naar 180.000 inwoners zou wel eens minder goed kunnen passen bij een kwalitatieve in plaats van een kwantitatieve benadering. Het inwonertal van Zwolle is nu ongeveer 128.000 en de prognose van het CBS gaat uit van 142.000 inwoners in 2040. In het structuurplan 2020 werd uitgegaan van een groeiverwachting naar 130.000 inwoners en dat is aardig gerealiseerd. In periodes van enige decennia zitten altijd perioden van meer en minder groei. Naar ons oordeel is het prognosticeren van een grotere vraag op grond van de groei van de afgelopen jaren in tegenstelling tot een verminderde groei van de jaren daarvoor, dan ook niet reëel en zeker ook niet wenselijk. Nog los van het feit dat verwachte/gewenste overloop vanuit de Randstad kritisch bezien moet worden omdat juist ook in steden als Amsterdam en nabijgelegen Zaanstad grootschalige woningbouwplannen op de tekentafel liggen.

De suggestie op blz. 11 dat minder groei leidt tot minder betaalbare woningen, is op z'n minst arbitrair te noemen. Een gemeente heeft samen met bouwpartners (woningcorporaties, marktpartijen) verschillende mogelijkheden om betaalbare woningen te realiseren, via prestatieafspraken, minimumpercentage voor bouw sociale en midden huur/koopwoningen, anti-speculatieverordening om maar een paar voorbeelden te noemen. De suggestie wekken dat groei moet voor de betaalbaarheid is te gemakkelijk en zelfs suggestief. De omgekeerde stelling kan ook verdedigd worden: Zwolle aanprijzen als overloopstad van de Randstad zonder marktcorrectie, drijft de prijzen alleen maar op en zorgt voor minder betaalbare woningen voor de eigen inwoners en vooral voor de kwetsbare groepen. In dat verband pleiten wij voor het opnemen van het begrip sociale duurzaamheid in het beoordelingskader onder de focus people en het thema wonen. Te weinig aandacht voor huisvesting van kwetsbare groepen zorgt voor toenemende dakloosheid. Mensen, waaronder verhoudingsgewijs veel jongeren zoeken dan een plek, vaak in een park. Dat is voor het groen en voor de mens niet wenselijk.

Wat ons betreft is het daarom van groot belang dat de effecten van versterkte groei goed in beeld gebracht worden, en die relateren aan de vastgestelde waarden van het woon en leefklimaat van de huidige stad. En de effecten vervolgens beoordelen op het al dan niet kunnen inspelen op het antwoord op de eerdergenoemde veranderde omstandigheden.

3.2.2 In dezer paragraaf wordt gesteld dat momenteel niet duidelijk is op welke wijze Zwolle haar ambities rond energietransitie gaat halen en welke ruimtelijke implicaties dat heeft. Als gevolg daarvan worden die implicaties ook niet meegenomen in de mer omgevingsvisie Zwolle. Dit is een belangrijk argument voor ons pleidooi tot enige vertraging van het opstarten van deze mer. Anders volgt onderzoek op onderzoek dan wel worden straks 'slimme' constructies achteraf bedacht. Een gemeente die een vooruitstrevende en innovatieve rol wil spelen op het beleidsterrein van de energietransitie moet juist de ambitie hebben om vooraan te willen staan. Innovatieve bedrijvigheid ondersteund door het onderwijs in deze stad, zorgt voor vreugde in plaats van chagrijn op weg naar een stad, waar de energietransitie versneld plaatsvindt, zo lijkt ons.

3.5 beoordelingskader

Het beoordelingskader is opgebouwd vanuit de focus: planet,people,profit. De indicatoren die bij iedere categorie benoemd worden zijn algemeen begripsmatig geformuleerd bv. 'waarde groen en water'. Het Natuurplatform hoopt en verwacht dat ieder begrip afzonderlijk voorzien wordt van onderliggende waarden, met daarbij een rangorde waaraan minimaal voldaan zou moeten worden. Op verschillende plaatsen in de omgevingsvisie wordt gesproken over het bevorderen van multifunctionaliteit.

Vanuit onze invalshoek is het soms gewenst dat een waardevol gebied niet multifunctioneel, maar monofunctioneel ingevuld wordt. Dat wordt ongetwijfeld begrepen wanneer het om beschreven natuurwaarden in een bepaald gebied gaat.

Maar wij vragen ons af of de multifunctionaliteit in bestaand stedelijk gebied niet ook aan zijn grenzen zit, waardoor functies elkaar verdringen en de leefomgeving van plant, dier en mens achteruitgaat.

Namens Natuurplatform Zwolle/ Milieuraad Zwolle,

Hans de Graad
(Voorzitter)